

УДК 37.01/09.728

НАВЧАННЯ ФАХІВЦІВ З ДИЗАЙНУ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «ЯПОНСЬКИЙ СТИЛЬ В ІНТЕР'ЄРІ»

МИХАЙЛОВА Рада, ВИШНЕВСЬКА Олена,
РИШКЕВИЧ Наталія, ПІГОЛЬ Аліна, КІДАЛОВА Аріна
Київський Національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна
radami1818@gmail.com; elvishas1010@gmail.com;
rishkevich.no@knutd.com.ua

Представлено методику викладу навчального матеріалу в процесі вивчення японської стилістики як актуального аспекту дизайну середовища. Акцентовано увагу на елементах традиційного інтер'єру японського житла та творах художньої культури Японії, що стали зразками для формування креативних ідей етнодизайну багатьох європейських та американських фахівців. Запропоновано варіанти дизайнерських рішень та пропозицій щодо застосування понять, навичок та вмій стилізації інтер'єру в «японському стилі» на практиці.

Ключові слова: житлове середовище, японська художня та матеріальна культура, стилістичні рішення, етнодизайн, методика навчання.

ВСТУП

Трендом сучасного дизайну середовища є створення інтер'єру в «японському стилі», що передбачає звернення до самобутніх традицій культури Японії. Лаконічний та вишуканий, інтер'єр в «японському стилі» користується значним попитом, що обумовлює необхідність його вивчення фахівцями з дизайну, студентами вишів відповідних спеціальностей.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

На основі методики навчання, яка формує у студентів поняття, вміння та навички [1], виявити основні складові та визначити характерні риси інтер'єру в «японському стилі» для використання у дизайнерських рішеннях; дати рекомендації щодо можливих варіантів дизайну.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Вивчення теми «Японський стиль в інтер'єрі» варто розпочати з історико-архітектурного екскурсу, який ознайомить з традиціями оформлення японської оселі - інтер'єром невеликих будиночків кьоматія, у яких від доби Хейан (794–1185) зазвичай мешкали японські ремісники, будинків матія – стандартних помешкань містян, будинків простого люду мінка («будинки людей»). Спільною для осель була горизонтально-вертикальна конструкція з перпендикулярними перетинами, обумовленими потребою у сейсмостійкості у країні з частими землетрусами. Особливістю японської оселі були змінні

рухомі елементи інтер'єру, завдяки яким регулювали вологість та температуру, природне джерело світла, тісний контакт з природою [2].

За планом, звичайне японське житло складалося з двох половин.

Обов'язковим в інтер'єрі є татамі – мат для підлоги з бамбука ігуса та рисової соломи. Кількістю татамі вимірювали розмір кімнат, а їхнє розташування і порядок розміщення – святкову (祝儀敷き), шюгі-джікі), чи несвяткову (不祝儀敷き), фушюгі-джікі) обстановку. В сучасному японському домі існує хоча б одна кімната з татамі.

Японській оселі притаманна прямокутна форма кімнат, мінімум необхідних меблів із натурального дерева; розсувні двері – фусума з бамбуку й паперу; елементи з дерева, кераміки, металу. У центрі кімнати виділяють місце для відпочинку. Значною повагою японців користуються старовинні предмети та матеріали, які в сучасних стилізованих оселях відтворюють за допомогою винтажних речей та матеріалів.

У переліку характерних особливостей японської оселі є стримані світлі відтінки, найчастіше теплий білий («молочний», «кремовий») або світлий беж. Вони переважають у кольорі стін, меблів, тканин, які вкривають гладкі геометрично прості поверхні. Їх доцільно використовувати у стилізаціях інтер'єру.

Особливу увагу належить приділити освітленню: в японському домі прагнуть створити розслаблюючу атмосферу, що відповідає філософії Дзен, поширеному буддистському вченню про просвітлення. В Японії, куди дзен-будизм потрапив з Китаю у XII ст., він має національну специфіку, інтерпретовану у ряді містико-філософських шкіл. Варіантами сучасних рішень освітлення у стилізованій під японський стиль оселі можуть бути настільні лампи з бамбуку, лампи-татамі, сучасні паперові світильники для стелі «Сьодзі», підвісні гранчасті світильники, які традиційно виготовлялися з міді, а нині виготовляються з паперу та бамбуку.

В процесі доведення матеріалу, доцільно вказати, що одна і та ж кімната у японському домі могла використовуватися як приміщення для гостей, як спальня, як робочий кабінет тощо. Для цього було достатнім розстелити матрац футон (стандартне спальне місце) або внести столик для письма. Всі меблі в традиційних будинках виключно легкі, щоби не залишати слідів на м'яких татамі. Відтак, для стилізації спальні найбільше підійде мат-татамі, зручний для того, щоби ходити без взуття. У стилізованому житлі він може бути великим – на всю кімнату і невеличким килимком біля ліжка. Меблі у східних оселях мають короткі ніжки, отже ліжко у тематичній кімнаті має бути низьким. Доповненням до нього можуть бути бамбукові деталі. Доречними для умеблювання такої кімнати є лаковані предмети, наприклад, чорний комод. Виходячи з того, що умеблювання японської спальні завжди лаконічне, середовище має бути сформованим із найнеобхідніших предметів. Ліжка та стільці можуть прикрасити шовкові подушки. Аутентичності нададуть підвісні паперові ліхтарики, картинки з зображенням квітучої сакури, репродукції японсько гравюри, ніша токонома, де зазвичай розміщували сувій з висловами, живопис, ікебану [3]. Такі ніші є і в сучасних японських оселях, витриманих у традиційному стилі.

У викладі лекційного матеріалу варто підкреслити, що мінімалізм у деталях декору і простота форм зазначеного стилю поширюються і на інтер'єр вітальні. Традиційно світлі стіни вітальні передбачають використання білих або кремових шпалер на тканевій або рослинній основі, що стануть вишуканим фоном для низького журнального столика, невисоких пуфків, подушок на підлозі. Ефектно будуть виглядати поширені у Японії лаковані столи з шухлядками, столики для сервіровки. Аутентичним аксесуаром в інтер'єрі виглядатиме, наприклад, самурайський меч катана. Притамують суворість і додадуть затишності традиційні рослинні композиції бонсай. Японський колорит створюють також ширми, штори, фіранки з контрастними зображеннями, а також такі декоративні елементи, як бамбук у вазі на підлозі, панно з ієрогліфами, копії гравюр видатних японських митців. Для покриття підлоги пасуватиме бамбукова дошка або ламінат.

Розповідаючи про дизайн інтер'єру кухні в японському стилі, необхідно сказати, що він передбачає різні варіанти рішень простору, але головним залишається створення комфортного місця для проведення часу з родиною. У самій Японії прийом їжі відбувався у кімнаті з вогнищем, де збиралася сім'я. Кожний член сім'ї мав своє власне місце, відповідне його сімейному статусу. На стороні найдальшої від дому (Doma – секція для приготування їжі, де знаходилася глиняна піч камадо, дерев'яний умивальник, дїжки для їжі, глечики для води), сидів глава сім'ї. З іншого боку сиділа господиня і всі жінки сім'ї. Третя сторона призначалася для членів сім'ї чоловічої статі і гостей. На вільній, четвертій стороні, знаходилися дрова. Для кухні можна використати циновки в якості сидінь, циновки-скатертини; посуд і фарфор в японському стилі – чайні сервізи, миски, піали; штори з бавовни; абажури з рисового паперу.

Переходячи до інформації про санвузол, треба зазначити, що у традиційній японській оселі ванна і туалет відокремлені від загальної площі, причому санвузол завжди роздільний. Японська ванна у вигляді дерев'яної чаші офуро зазвичай вмонтована в підлогу. Члени сім'ї милися в одній воді, попередньо прийнявши душ у спеціальному приміщенні. У ванній кімнаті є зона для перевдягання, відділена ширмою або перегородкою. Створення японської стилістики у ванній кімнаті передбачає використання зазначених елементів. Дотриманню стилю сприятиме застосування керамічної плитки, панно світлих тонів, облаштування стін під дерево. Розслаблюючої атмосфери можна досягнути розсіяним точковим освітленням.

ВИСНОВКИ

Мінімалістичний за формою, японський інтер'єр приваблює структурованістю, лаконізмом, вишуканими кольоровими комбінаціями, добірністю, оригінальними прийомами декорування. Значний попит на таку стилістику обумовлює необхідність володіння відповідними навичками та компетенціями студентів вишів відповідних спеціальностей. Запропонована методика викладу матеріалу спрямована на поєднання теорії, що передбачає звернення до самотутніх традицій культури цієї країни, та вмінь її застосовувати в межах поставлених дизайнерських завдань, на практиці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі: навч. посібник. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 224 с.
2. Про традиції будинку в Японії. Традиційні японські будиночки: проекти. URL: <https://alumall.ru/uk/steny-i-okna/o-tradicijah-doma-v-yaponii-tradicionnye-yaponskie-domiki-proekty.html>.
3. Виноградова Н. А. Искусство Японии. *Искусство стран и народов мира*. М.: Искусство, 1985. 315 с.

МУСЬКИЛОВА Р., ВУШНЕВСКА О., РИШКЕВИЧ Н., ПІГОЛ А., КИДАЛОВА А.

SOME ASPECTS OF METHODS OF TRAINING PROFESSIONALS OF DESIGN IN THE PROCESS OF STUDYING THE TOPIC "JAPANESE STYLE IN THE INTERIOR"

The method of teaching material in the process of studying Japanese stylistics as a relevant aspect of environmental design is presented. Emphasis is placed on the elements of the traditional interior of Japanese housing and works of Japanese art culture, which have become models for the formation of creative ideas of ethnic design of many Western European and American professionals. Variants of design solutions and proposals for the application of concepts, skills and abilities of interior styling in the "Japanese style" in practice are offered.

Key words: *living environment, Japanese artistic and material culture, stylistic solutions, ethnic design, teaching methods.*